

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра Економіки підприємства та організації підприємницької
діяльності

Допущено до захисту
Завідувач кафедри
Янковий О.Г.

“ ” 2018 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»
за магістерською програмою професійного спрямування
«Економіка та стратегія розвитку підприємства»
на тему: «Внутрішньовиробничі резерви підвищення продуктивності
праці на ПрАТ «ІСРЗ»

Виконавець:

студентка центру вечірньої форми навчання
Нікітюк Аліка Олександрівна

Науковий керівник

К. е. н., доцент

Єгунов Юрій Артемович

Одеса 2018

АНОТАЦІЯ

Нікітюк А. О. «Внутрішньовиробничі резерви підвищення продуктивності праці на ПрАТ ІСРЗ'»»,
кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра зі спеціальності
«Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» за магістерською програмою
«Економіка та стратегія розвитку підприємства»,
Одеський національний економічний університет
м. Одеса, 2018 рік

Кваліфікаційна робота магістра складається з трьох розділів. Об'єкт дослідження Приватне Акціонерне Товариство «ІСРЗ».

У роботі розглядаються теоретичні аспекти розуміння, суті, важливості та значення підвищення продуктивності праці на підприємстві. Розкриття основних шляхів та факторів підвищення продуктивності праці за рахунок внутрішньовиробничих резервів.

Проаналізовано основні показники господарської діяльності ПрАТ «ІСРЗ» та динаміка продуктивності праці на підприємстві.

Запропоновано підвищити продуктивність праці за рахунок: удосконалення системи управління та впровадженням нового типу виробництва контейнера на підприємстві.

Ключові слова: Внутрішньовиробничі резерви, продуктивність праці, виробіток, рентабельність персоналу, показники ефективності використання часу.

ANNOTATION

Nikitiuk A. «Intra-industrial reserves increase productivity on PJSC "ISRZ" », Qualifying work on obtaining an educational master's degree in the specialty «Entrepreneurship, Trade and Stock Exchanges» under the master's program «Economics and Strategy of Enterprise Development»
Odessa National Economic University

Odessa, 2018

Thesis consists of three chapters. Object of study Private Joint-Stock Company "ISRZ".

Diploma thesis deals with theoretical aspects of understanding the essence, importance and importance of improving the efficiency of work at the enterprise.

The disclosure of the main ways and factors of increasing the efficiency of labor. The main technical and economic indicators of PJSC "ISRZ" activity and the efficiency of labor at the enterprise are analyzed. It is proposed to increase the efficiency of labor by: improving and automating equipment at the enterprise and increasing motivation of the personnel.

Key words: Intra-industrial reserves, labor productivity, production, profitability of personnel, indicators of time use efficiency.

Внутрішньовиробничі резерви підвищення продуктивності праці
(на прикладі ПрАТ «ІСРЗ»)

План:

Вступ.....	3
Розділ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ПІДВИЩЕННЯ ПРОДУКТИВНОСТІ ПРАЦІ.	
1.1 Значення, сутність та показники виміру продуктивності праці.....	6
1.2 Сутність поняття «внутрішньовиробничі резерви» продуктивності праці...18	
1.3 Методичні основи обґрунтування заходів щодо підвищення продуктивності праці.....	24
Розділ 2. АНАЛІЗ ПРОДУКТИВНОСТІ ПРАЦІ НА ПІДПРИЄМСТВІ ПрАТ «ІСРЗ».	
2.1. Загальна характеристика та результати господарської діяльності ПрАТ «ІСРЗ».....	34
2.2. Склад, структура та рух персоналу ПрАТ «ІСРЗ».....	43
2.3 Аналіз динаміки продуктивності праці ПрАТ «ІСРЗ».....	52
2.4 Факторний аналіз продуктивності праці ПрАТ «ІСРЗ».....	59
Розділ 3. ОБҐРУНТУВАННЯ ШЛЯХІВ ПІДВИЩЕННЯ ПРОДУКТИВНОСТІ ПРАЦІ НА ПІДПРИЄМСТВІ ПрАТ «ІСРЗ».	
3.1. Підвищення продуктивності праці на підприємстві за рахунок підвищення кваліфікації, перепідготовки персоналу.....	65
3.2. Освоєння випуску нової моделі контейнеру для сипучих вантажів.....	71
Висновки.....	76
Список використаних джерел.....	79

ВСТУП

Актуальність теми.

Проблеми виходу України з економічної кризи змушують вчених-економістів замислюватися над пошуком різноманітних можливостей та невикористаних резервів економічного зростання. Вагоме місце серед них належить підвищенню продуктивності праці. Роки ринкових перетворень якісно змінили і збагатили тематику наукових досліджень в Україні, проте зі сторінок вітчизняних наукових журналів майже зникли публікації, присвячені проблемі продуктивності праці. Не відображає такі відомості достатньою мірою і офіційна статистика.

Водночас загальновідомо, що серед низких ключових проблем економіки України – низька продуктивність праці, неефективне використання усіх видів ресурсів, вкрай низький техніко-технологічний рівень виробництва, неконкурентоспроможність основних видів вітчизняної продукції, низька частка високотехнологічної продукції, низький рівень оплати праці переважної більшості найманих працівників країни, низька якість життя.

Мета роботи - виявлення основних шляхів підвищення продуктивності праці підприємства. Досягнення вищевказаної мети передбачає вирішення таких взаємопов'язаних завдань:

1. Визначення сутності і поняття продуктивності праці та його значення.
2. Розгляд системи показників продуктивності праці на підприємстві.
3. Аналіз показників господарської діяльності підприємства.
4. Виявлення основних шляхів підвищення продуктивності праці на основі проведеного аналізу.

Об'єкт: Приватне Акціонерне Товариство «Іллічівський Судноремонтний Завод».

Предмет дослідження: пошук та використання найбільш ефективних внутрішньовиробничих резервів щодо підвищення продуктивності праці на ПрАТ «ІСРЗ».

Інформаційною базою дослідження є статистична, фінансова та оперативна звітність підприємств, наукова вітчизняна і зарубіжна література з досліджуваної проблеми; законодавчі та нормативно-правові акти України; наукові статті з питань підвищення продуктивності праці підприємств, опубліковані у вітчизняних періодичних виданнях.

Наукова новизна полягає в обґрунтуванні теоретико-методологічних положень підвищення продуктивності праці ПрАт «ІСРЗ».

Практичне значення одержаних результатів може використовуватися у діяльності ПрАт «ІСРЗ».

Структура і обсяг роботи. Магістерська робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (34 найменування). Загальний обсяг магістерської роботи становить 82 сторінки комп'ютерного тексту, містить 6 рис., 21 табл., 15 формул.

ВИСНОВКИ

Виконане дослідження дозволило обґрунтувати фактори та шляхи підвищення продуктивності праці на ПрАТ «ІСРЗ, підсумки наведені нижче.

1. Проведений аналіз наукових підходів щодо визначення сутності продуктивності праці, внутрішньовиробничих резервів підвищення продуктивності праці та її фактори дозволило сформулювати власне бачення сутності даної економічної категорії. Продуктивність праці характеризує ефективність, результативність витрат праці й визначається кількістю продукції, виробленої в одиницю робочого часу, або витратами праці на одиницю виробленої продукції, або виконаних робіт.

2. Встановлено, що на продуктивність праці підприємства має вплив безліч факторів. Дослідження дозволило здійснити їх поділ на дві великі групи: внутрішні та зовнішні фактори. Були виділені основні показники продуктивності праці на підприємстві, а саме: показники використання часу (виробіток, трудомісткість), зарплатовіддача, рентабельність персоналу. Була дана детальна характеристика цих показників.

3. Вивчення наукової літератури дозволило визначити, що єдиної методики оцінки продуктивності праці підприємства на сьогодні не існує. Найбільше поширення у вітчизняній практиці господарювання отримали такі методи оцінки продуктивності праці підприємства, як: математично-статистичний метод. А саме метод ланцюгових підстановок та метод ізольованого впливу факторів. Було зроблено детальний опис цих методів.

4. ПрАТ «ІСРЗ» – підприємство займається ремонтом і технічним обслуговуванням суден і човнів, виробництвом кузовів для автотранспортних засобів, причепів і напівпричепів, виробництвом морських контейнерів професійно-технічною освітою. Також на підприємстві є контейнерне виробництво, яке на сьогоднішній день є єдиним в країні спеціалізованим виробником контейнерів. Чистий дохід від реалізації росте. У 2017 р. підприємство є прибутковим, а в 2016 р. воно було збитковим. Фондовіддача зростає, а фондомісткість та фондоозброєність навпаки зменшилась.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності на підприємстві склав в 2017 р. 0,488 пунктів. Даний коефіцієнт значно більший нормативу і в динаміці збільшується порівняно з 2016 р. Це свідчить про те, що підприємство не може погасити частку короткострокових зобов'язань. Коефіцієнт проміжної ліквідності в 2017 р. склав 2,470 пунктів, що вище нормативного значення. При цьому даний коефіцієнт значно має тенденцію до зростання. Така ситуація була обумовлена перевищенням темпів зростання поточних зобов'язань над оборотними активами. Показник поточної ліквідності складає в 2017 р. 2,837 пунктів, що вище нормативу. Цей показник показує, яку частину поточних зобов'язань підприємство спроможне погасити за рахунок найбільш ліквідних оборотних коштів – грошових коштів та їх еквівалентів, фінансових інвестицій та кредиторської заборгованості. Відповідно в нашому випадку такі можливості підприємства дуже добрі і в динаміці покращуються. Коефіцієнт автономії підприємства за аналізований період був вище нормативного значення. Це означає, що власних коштів підприємства достатньо для забезпечення можливості погашення зобов'язань. В динаміці цей показник погіршується, що видно зі зменшення відхилення від нормативного по рокам. Коефіцієнт заборгованості на підприємстві значно нижче встановлені нормативи. Цей показник є оберненим до коефіцієнта автономії і підтверджує висновки, які зроблені щодо наявності власних коштів. Така ситуація обумовлена значним переважанням частки власного капіталу в структурі джерел фінансування активів.

5. Проведен аналіз динаміки продуктивності праці. Показники використання робочого часу показали, що мають досить нестабільну динаміку за рахунок постійного руху персоналу кожен рік. Але в цілому показники не погіршувались. Хоча показник зарплатовіддачі знижаться.

6. Проведен факторний аналіз щодо динаміки продуктивності праці, завдяки якому було виявлено слабкі показники такі, як середньогодинний виробіток на одного працівника.

7. Запропоновано напрямки підвищення продуктивності праці за рахунок підвищення кваліфікації персоналу та освоєння нової моделі у контейнерному виробництві. Розрахунок та аналіз даних щодо цих заходів показав, що запропоновані заходи є досить успішними й підвищили продуктивність праці в цілому на 3%. Тому баженого результату було досягнуто.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Економіка праці та соціально-трудова відносини // Підручник – с. 56-59.
2. Михайл Акулов «Економіка праці і соціально-трудова відносини» // Навчальний посібник рекомендовано МОН України. – 2012 . – с. 78-86.
3. Завіновська Г. Т.// Економіка праці: Навч. посібник. — К.: КНЕУ, 2003. — 300 с.
4. Бугуцький О. Ефективне використання праці- основа підвищення продуктивних сил суспільства //Україна: аспекти праці. - 2005. - № 3. - С. 3-9
5. Сукач О. О. Проблеми підвищення ефективності праці на промислових підприємствах / О. О. Сукач // Економіка підприємства: сучасні проблеми теорії та практики: матеріали третьої міжнародної науково-практичної конференції (м. Одеса, 18-19 вересня 2014 року). – 2014. – С. 115-116.
6. Ажнюк М.О. // Основи економічної теорії. – 2008. – с. 308.
7. Шваб Л. І. Економіка підприємства : [навч. посіб. для студ. внз] / Л. І. Шваб. — [2-ге вид.]. — К. :Каравела, 2005. — 568 с
8. Економіка праці і соціально-трудова відносини : навч. посіб. / [А. В. Мерзляк, Є. П. Михайлов, М. Х. Корецький, Г. О. Михайлова]. — К. : Центр навчальної літератури, 2005. — 240 с.
9. Метеленко Н. Г. Економіка підприємства: основи теорії та практики : навч. посіб. /Н. Г. Метеленко. — Дон.: ТОВ «Юго-Восток, ЛТД», 2008. — 222 с.
10. Літвінов О.С. Проблеми визначення сутності економічної ефективності / О.С. Літвінов, А. Журенко // Науковий вісник Одеського національного економічного університету. – Науки: економіка, політологія, історія. – 2017. - №6 (248). – с. 67-81.
11. Орленко О. М. Продуктивність праці як критерій ефективності інноваційної діяльності підприємства / Орленко О. М. // Вісник Хмельницького університету. – 2011. – №2, Т.2. – С. 91-95.

12. Янковий Р.В., Н.В. Попович. //підвищення продуктивності праці персоналу на підприємстві. Київський національний університет технологій – 2013. с. 28-30.
13. Хміль Ф.І. Управління персоналом: Підруч. / Ф.І. Хміль. – К. : Академвидав, 2006. – 488 с.
14. Янковий О.Г. Латентні ознаки в економіці – Одеса, Атлант, 2015. -168 с.
15. Янковий А.Г. Математико-статистические методы и модели в управлении предприятием. Учебное пособие Одесса ОНЭУ- 2014. – 251 с.
16. Завіновська Г. Т. Економіка праці: Навч.-метод. посібник — К.: КНЕУ, 2001. – 498 с.
17. Сукач О. О. Факторний аналіз показника зарплатовіддачі на підприємстві. ОНЕУ – 2014. – 161 с.
18. Гамова О.В. Методичні засади кількісної оцінки ефективності оплати праці на промисловому підприємстві / О.В. Гамова // Економічний вісник Донбасу. – 2010. – № 3. – С. 125–127.
19. Сопенюк О. М. Концептуальні проблеми вимірювання продуктивності праці управлінського персоналу Сопенюк О. М. // Вісник соціально-економічних досліджень : зб. наук. пр. / голов. ред. М. І. Зверяков; Одеський держ. екон. ун-т. – Одеса, 2008. – Вип.30. – С. 372-376.
20. Семикіна М. В. Продуктивність праці: методологія вимірювання, передумови зростання // Наукові праці КНТУ. Економічні науки, 2010, вип. 17. – С. 457-463.
21. Морщенок Т. С. Продуктивність праці: економічна сутність та фактори її підвищення на підприємстві. // Запорізька державна інженерна академія – с. 70.
22. Долинина Т.Н. Оценка эффективности использования фонда заработной платы / Т.Н. Долинина // Вісник соціально-економічних досліджень. – 2008. – № 23. – С. 98–103.
23. Мягких І.М. Перспективні напрями мотивації як засобу підвищення ефективності праці в ринкових умовах України /І.М. Мягких // Актуальні проблеми економіки. – 2011. – №9 (123). – С. 208–216.

24. Ковальов В.М., Яковлева Ю.В. Мотиваційний механізм як метод управління машинобудівними підприємствами та персоналом/ В.М. Ковальов, Ю.В. Яковлева // Вісник Донбаської державної машинобудівної академії. – 2012. – № 2(27). – С. 210–216.
25. Черненко А.Ф. Корпоративные финансы: учебное пособие / А.Ф. Черненко, А.В. Башарина. – Челябинск: Издательский центр ЮУрГУ, 2012. – 216 с
26. Григашкина С.И. Методика оценки эффективности заработной платы / С.И. Григашкина // Вестник Томского государственного университета. – 2009. – № 322. – С.148–152.
27. Сукач О.О. Показники ефективності витрат на оплату праці // Науковий вісник. – 2012. – № 3(182). – С.168–176.
28. Щербакова Н. О. Оцінювання ефективності використання виробничого потенціалу підприємства. Науковий збірник №12. НТУ – 2011. С. 17.
29. Общая теория статистики и математическая статистика. Курс лекций / Сост. Мизина Е. В. – Донецк : ДонГТУ, 2001. – С. 3-25.
30. Янковий О. Г. Детерміновані моделі факторного економічного аналізу. – 2012. С. 19.
31. Янковий О. Г. Детерміновані моделі факторного економічного аналізу. – 2012. С. 80-100.
32. Колот А.М. Мотивація персоналу: підручник / А. М. Колот. – К.: КНЕУ, 2005. – 337с.
33. Шафранська Т.Ю., Основні види мотивації працівників / Т.Ю. Шафранська, О.В. Коломієць [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/10_DN_2013/Economics/10_133226.doc.htm
34. Карпов В. А. Планування та аналіз підприємницьких проектів: навч.посібник / В. А. Карпов. – Одеса : ОНЕУ, 2014. – 243 с.